

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Економічний факультет
Кафедра економіки, менеджменту та комерційної діяльності

Методичні рекомендації
до вивчення дисципліни
«УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ»

для здобувачів денної/заочної форми навчання
за спеціальностями:

051 – «Економіка»; 073 – «Менеджмент»;
076 – «Підприємництво та торгівля»;
281 – «Публічне управління та адміністрування»
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
освітньо-професійна програма «Економіка»; «Менеджмент»;
«Підприємництво та торгівля»; «Публічне управління та адміністрування»

Затверджено на засіданні кафедри
«Економіка, менеджмент
та комерційна діяльність»,
протокол № 10 від 03.01. 2024 р.

Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Управління інноваціями» для здобувачів денної/заочної форми навчання за спеціальностями: 051 – «Економіка», 073 – «Менеджмент»; 076 – «Підприємництво та торгівля», 281 – «Публічне управління та адміністрування» перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, освітньо-професійна програма «Економіка»; «Менеджмент»; «Підприємництво та торгівля», «Публічне управління та адміністрування» // [уклад.: Н.С. Пітел, А.О. Доренська, Т.В. Тушевська]; – Кропивницький: ЦНТУ, 2024. – 55 с

Укладач: Пітел Н.С., к.е.н., доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності
Центральноукраїнського національного технічного університету

В.Т. Тушевська – асистент кафедри «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність».

А.О. Доренська – асистент кафедри «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність».

Рецензенти: Немченко Т.А., к.е.н., доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності Центральноукраїнського національного технічного університету
Кіріченко О.В., к.е.н., доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності Центральноукраїнського національного технічного університету

© ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки, менеджменту та комерційної діяльності.
Електронне видання, 2024

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Мета, предмет і завдання навчальної дисципліни	5
2. Тематичний план дисципліни «Управління інноваціями»	7
3. Зміст програми дисципліни «Управління інноваціями»	8
4. Методичні рекомендації до вивчення тем дисципліни	10
5. Практикум з дисципліни «управління інноваціями	16
5.1. Типові розрахунково-аналітичні завдання	16
5.2. Тести для контролю знань	23
6. Індивідуальні завдання	49
7. Критерії оцінювання з дисципліни «Управління інноваціями»	50
8. Список рекомендованих для опрацювання джерел	53

ВСТУП

У контексті наукових досліджень та стратегічного управління економікою України акцентується на визначенні інноваційного потенціалу як важливого стимулюючого фактора економічного зростання. Пріоритетним вважається розвиток управління інноваціями, спрямованого на систематичне управління інноваційними процесами як на макро-, так і на мікрорівні. Підкреслюється, що інноваційний розвиток необхідно розглядати в контексті не простого повторення шляхів, які вже пройшли інші країни, але як пошук власних конкурентних переваг та зайняття провідних позицій у світовій економічній системі. Загалом, інновації та інноваційна діяльність розглядаються як зміни, які можуть бути джерелом прибутку. Виявлення цілеспрямованості змін, їх обґрунтування з урахуванням наявних та перспективних ринкових можливостей, а також технічної та економічної спроможності конкретного суб'єкта господарювання розвиватися інноваційним шляхом, управління розробкою, впровадженням та комерціалізацією цих змін є основними завданнями інноваційного менеджменту. Серед усіх цих завдань одними з найважливіших є виявлення та обґрунтування ринкових перспектив інновацій, визначення (формування - для радикальних інновацій) цільового ринку для їх впровадження, оцінка шансів інноватора на комерційний успіх.

Дисципліна «Управління інноваціями» володіє високою науковою та практичною значущістю, оскільки сприяє глибокому розумінню процесів впровадження нововведень та ефективного керівництва цими процесами.

Методичні рекомендації розроблені відповідно до моделі університетської освіти, яка поєднує теоретичне навчання з практичними навичками для підготовки висококваліфікованих фахівців, а також сприяють набуттю здобувачами компетентностей, передбачених Стандартом вищої освіти України для першого рівня вищої освіти за освітньо-професійними програмами «Економіка», «Менеджмент» та «Підприємництво та торгівля», «Публічне управління та адміністрування». Основний акцент робиться на інтеграції теорії та практики, щоб забезпечити студентам повний спектр знань і навичок, необхідних для вирішення реальних управлінських завдань та проблем. Такий підхід дозволяє здобувачам використовувати свої знання ефективно в різних сферах діяльності та досягати успіху у своїй професійній діяльності.

У даних методичних рекомендаціях використовуються реальні ситуації з еволюції інновацій, маркетингу, управління, підприємництва та ведення бізнесу. В залежності від специфіки предмету дослідження конкретні ситуації можуть бути дуже різноманітними. Ці ситуації підібрані за матеріалами періодики, сайтів провідних інноваційних компаній. Головною метою ситуаційних завдань та кейсів є навчити здобувачів тому, що лежить в основі успіху або невдач інноваційних

ініціатив.

Запропоновані завдання надають можливість здобувачам отримати практичний досвід та навички у вирішенні реальних проблем, які можуть виникнути в їх майбутній професійній діяльності, і допомагають їм зрозуміти ключові аспекти успішного управління та розвитку бізнесу.

З метою розуміння викладеного матеріалу та систематизації засвоєних знань, в методичних вказівках після кожної теми надаються питання для самоперевірки. Після завершення вивчення всіх тем курсу рекомендується скласти підсумковий тест для перевірки рівня засвоєних знань.

1. МЕТА, ЗМІСТ І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Управління інноваціями» є надання здобувачам вищої освіти необхідних знань щодо теоретичних основ і методичних підходів інноваційного менеджменту в умовах нелінійних суспільних та ринкових процесів, а також формування у здобувачів практичних умінь та навичок щодо принципів, прийомів і методів реалізації інноваційної політики підприємства та держави, форм інновацій, методів та основного інструментарію щодо управління інноваційними проектами та оцінкою їх ефективності, побудови системи менеджменту інноваційних процесів та їх державного регулювання.

Завдання вивчення дисципліни «Управління інноваціями» полягають у теоретичній підготовці здобувачів, формування у них навичок у сфері управління інноваційною діяльністю організації та набуття спеціальних професійних компетенцій з управління інноваціями практично; вивчення методичних принципів формулювання цілей організації, охарактеризувати моделі і методи розробки системи інновацій з урахуванням обраної політики ведення бізнесу в межах ефективної системи прийняття управлінських рішень тощо.

Передумови для вивчення дисципліни (структурно-логічна схема підготовки фахівця): Враховуючи послідовність накопичення знань та інформації, дисципліна потребує знань та вмінь, отриманих після опанування курсів «Стратегічне управління», «Логістика», «Ризик-менеджмент». У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

Інтегральну компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук

Загальні компетентності

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні компетентності

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК 18. Здатність прогнозувати діяльність організації, досліджувати динаміку бізнес-процесів, стратегічно мислити, формувати альтернативні стратегії функціонування організації із урахуванням інноваційного вектору розвитку, тенденцій цифровізації для забезпечення стійкості та сталості діяльності.

Програмні результати навчання

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 21. Визначати зміни бізнес-процесів в організації, виявляти тенденції їх перспективного розвитку, застосовувати сучасні методи та технології стратегічного та інноваційного менеджменту із врахуванням потреб організації в умовах цифровізації для підтримки її стійкого функціонування.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Кількість годин						
	денна форма					заочна форма						
	усього	у тому числі				усього	у тому числі					
		л	п	лаб.	інд.		с. р.	л	п	лаб.	інд.	с. р.
Тема 1. Сутність понять управління інноваціями	10	2	2			6	10	1				9
Тема 2. Формування та розвиток інноваційних теорій	12	2	2			8	12					12
Тема 3. Компоненти інноваційного менеджменту	12	2	2			8	12					12
Тема 4. Інноваційний процес як об'єкт інноваційного менеджменту	12	2	2			8	12	1				11
Тема 5. Державна підтримка інноваційних процесів	12	2	2			8	12					12
Тема 6. Організаційні форми інноваційної діяльності	14	2	2			10	14	1				13
Тема 7. Інформаційно- інвестиційне забезпечення інноваційного процесу	12	2	2			8	12		1			11
Тема 8. Планування інноваційної діяльності	12	2	2			8	12					12
Тема 9. Інноваційний проект	12	2	2			8	12	1				11
Тема 10. Управління ризиками в процесі інноваційної діяльності підприємства	12	2	2			8	12		1			11
УСЬОГО ГОДИН	120	20	20			80	120	4	2			114

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ»

Тема 1. Сутність понять управління інноваціями

План

- 1.1. Сутність, мета, принципи та функції управління інноваціями
- 1.2. Класифікації інновацій та їх особливості
- 1.3. Роль та значення управлінських інновацій
- 1.4. Цифрові інновації: методики та інструменти
- 1.5. Інновації сталого розвитку

Тема 2. Формування та розвиток інноваційних теорій

План

- 2.1. Генезис інноваційних теорій
- 2.2. Теорія довгих хвиль М.Д. Кондратьєва
- 2.3. Теорія інноваційного розвитку Й. Шумпетера
- 2.4. Концепція технологічних укладів С. Глазьєва
- 2.5. Сучасні концепції інноваційного розвитку

Тема 3. Компоненти інноваційного менеджменту

План

- 3.1. Етапи, функції, підходи інноваційного менеджменту.
- 3.2. Інноваційні стратегії
- 3.3. Процес розробки інноваційної стратегії підприємства
- 3.4. Тактика інноваційного менеджменту

Тема 4. Інноваційний процес як об'єкт інноваційного менеджменту

План

- 4.1. Поняття, зміст і структура інноваційного процесу
- 4.2. Класифікація інноваційних процесів
- 4.3. Етапи та моделі інноваційних процесів

Тема 5. Державна підтримка інноваційних процесів

План

- 5.1. Роль держави у забезпеченні інноваційних процесів
- 5.2. Способи державного впливу на ефективність інноваційних процесів. Методи державної підтримки інноваційної діяльності
- 5.3. Національна інноваційна система. Сучасний стан і перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні
- 5.4. Моделі інноваційного розвитку в закордонних країнах

Тема 6. Організаційні форми інноваційної діяльності

План

- 6.1. Принципи організації інноваційних процесів. Види інноваційних організацій
- 6.2. Інформаційне забезпечення інноваційних процесів. Організація впровадження й трансферу наукових інновацій
- 6.3. Сутність та особливості малого інноваційного бізнесу
- 6.4. Форми інтеграції науки і виробництва. Науково-технічне співробітництво
- 6.5. Інноваційні венчурні фонди

Тема 7. Інформаційно-інвестиційне забезпечення інноваційного процесу

План

- 7.1. Інформація як чинник інноваційного розвитку підприємства
- 7.2. Ресурсне забезпечення інноваційної діяльності, інвестування інновацій
- 7.3. Джерела фінансування інноваційної діяльності
- 7.4. Нетрадиційні джерела фінансування інноваційної діяльності

Тема 8. Планування інноваційної діяльності

План

- 8.1. Інноваційна політика підприємства
- 8.2. Стратегічне планування інноваційного розвитку
- 8.3. Планування і реалізація інноваційних проектів
- 8.4. Використання методу програмно-цільового управління в інноваційному менеджменті

Тема 9. Інноваційний проєкт

План

- 9.1. Суть інноваційних проєктів і їх зміст
- 9.2. Розробка концепції інноваційного проєкту
- 9.3. Планування інноваційного проєкту

Тема 10. Управління ризиками в процесі інноваційної діяльності підприємства

План

- 10.1. Основи теорії управління ризиками
- 10.2. Класифікація ризиків
- 10.3. Методи аналізу невизначеності і ризику
- 10.4. Методи управління ризиками

4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність понять управління інноваціями

Сутність, мета, принципи та функції управління інноваціями. Класифікації інновацій та їх особливості. Роль та значення управлінських інновацій. Цифрові інновації: методики та інструменти. Інновації сталого розвитку.

Основні поняття: інновація, нововведення, управління інноваціями, технологічні зміни, конкурентоспроможність, розвиток продукту

Питання для самоконтролю:

1. У чому відмінність новацій, нововведень та інновацій?
2. Поясніть еволюційні форми інновацій.
3. Як впливає інноваційна діяльність на конкурентоспроможність підприємства?
4. Здійсніть класифікацію інновацій.
5. Яка провідна роль управлінських інновацій?
6. Які можливі труднощі виникають під час управління інноваціями і як їх уникнути?
7. Як впровадження інновацій може вплинути на відносини з клієнтами?
8. Як підприємство може стимулювати творчий потенціал своїх працівників для сприяння інноваційному розвитку?
9. Які методики та інструменти визначення цифрових інновацій?
10. Дайте характеристику поняттю інновації сталого розвитку.

Тема 2. Формування та розвиток інноваційних теорій

Генезис інноваційних теорій. Теорія довгих хвиль М.Д. Кондратьєва. Теорія інноваційного розвитку Й. Шумпетера. Концепція технологічних укладів С. Глазьєва. Сучасні концепції інноваційного розвитку.

Основні поняття: теорія інноваційного процесу, концепція технологічних інновацій, теорія дифузії інновацій, інноваційний цикл, технологічні платформи

Питання для самоконтролю:

1. Що таке інноваційний цикл?
2. Дайте визначення поняттю інноваційна спіраль?
3. Які є типи розвитку, охарактеризуйте їх?
4. Чим відрізняється еволюційний шлях розвитку від біфуркаційного?
5. Які є теорії циклічного економічного розвитку?

6. Які є інноваційні теорії технологічних змін?
7. Які є сучасні концепції інноваційного розвитку?
8. Охарактеризуйте технологічні уклади?
9. В чому суть теорії розвитку та використання людського капіталу в інноваціях?
10. В чому суть теорія довгих хвиль Н. Кондратьєва?

Тема 3. Компоненти інноваційного менеджменту

Етапи, функції, підходи інноваційного менеджменту. Інноваційні стратегії. Процес розробки інноваційної стратегії підприємства. Тактика інноваційного менеджменту.

Основні поняття: інноваційний менеджмент, стратегія, бенчмаркінг, інжиніринг, реінжиніринг, франчайзинг, аутсорсинг

Питання для самоконтролю:

1. Які є етапи інноваційного менеджменту?
2. Охарактеризуйте узагальнену та деталізовану схеми інноваційного менеджменту.
3. Які є функції інноваційного менеджменту?
4. Які управлінські завдання вирішуються менеджерами в інноваційній сфері?
5. Що таке тактика інноваційного менеджменту?
6. Які є підходи інноваційного менеджменту?
7. Що таке інноваційна стратегія?
8. Які є етапи інноваційної стратегії за сферами діяльності підприємства?
9. Які є види інноваційних стратегій?
10. Які характеристики притаманні захисним інноваційним стратегіям?

Тема 4. Інноваційний процес як об'єкт інноваційного менеджменту

Поняття, зміст і структура інноваційного процесу. Класифікація інноваційних процесів. Етапи та моделі інноваційних процесів.

Основні поняття: інноваційний процес, інноваційна ідея, інноваційна комерціалізація, інноваційний продукт, інноваційна екосистема

Питання для самоконтролю:

1. Що таке інноваційний процес?
2. Охарактеризуйте зміст і структуру інноваційного процесу.
3. Які чинники впливають на інноваційний процес?

4. З яких етапів складається інноваційний процес?
5. Які є види інноваційного процесу?
6. Які є форми трансферту інновацій на світовому ринку?
7. Класифікуйте інноваційні процеси.
8. Охарактеризуйте етапи простого інноваційного процесу.
9. Охарактеризуйте етапи повного інноваційного процесу.
10. Які є джерела, методи генерації та відбору інноваційних ідей?

Тема 5. Державна підтримка інноваційних процесів

Роль держави у забезпеченні інноваційних процесів. Способи державного впливу на ефективність інноваційних процесів. Методи державної підтримки інноваційної діяльності. Національна інноваційна система. Сучасний стан і перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні. Моделі інноваційного розвитку в закордонних країнах.

Основні поняття: державна інноваційна політика, закон України «Про інноваційну діяльність», національна інноваційна система, моделі інноваційного розвитку

Питання для самоконтролю:

1. Яка роль держави у забезпеченні інноваційних процесів?
2. Поміркуйте чи є інновації фактором економічного зростання, поясніть свою думку?
3. Яке значення інноваційної діяльності для формування сучасної моделі економічного зростання національної економіки України?
4. Які ринкові механізми діють у галузі наукової та науково-технічної діяльності?
5. Які існують напрями державного впливу на ефективність інноваційних процесів?
6. Дайте характеристику методів державної підтримки інноваційної діяльності?
7. Що собою являє національна інноваційна система?
8. Сучасний стан і перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні.
9. Які особливості інноваційного розвитку в провідних індустріальних країнах.
10. Які основні напрями формування національної інноваційної системи?

Тема 6. Організаційні форми інноваційної діяльності

Принципи організації інноваційних процесів. Види інноваційних організацій. Інформаційне забезпечення інноваційних процесів. Організація впровадження й трансферу наукових інновацій. Сутність та особливості малого інноваційного бізнесу. Форми інтеграції науки і виробництва. Науково-технічне співробітництво. Інноваційні венчурні фонди

Основні поняття: інноваційна організація, інноваційний клімат, інноваційний центр, технопарк, бізнес інкубатор, кластер інновацій, фонд підтримки інновацій

Питання для самоконтролю:

1. Які принципи організації інноваційних процесів Ви знаєте?
2. Охарактеризуйте види інноваційних організацій.
3. Які особливості наукових організацій Ви можете назвати?
4. Яка різниця між такими підприємствами як експлеренти, комутанти, віоленти та патієнти?
5. Які особливості інформаційного забезпечення інноваційних процесів?
6. Яким чином здійснюється трансфер наукових інновацій?
7. Яким чином класифікують трансфер технологій на промислових підприємствах?
8. Назвіть основні форми трансфера технологій на комерційній основі.
9. Роль венчурного бізнесу в розвитку інноваційної діяльності.
10. У чому полягає головна відмінність між технопарком та бізнес інкубатором?

Тема 7. Інформаційно-інвестиційне забезпечення інноваційного процесу

Інформація як чинник інноваційного розвитку підприємства. Ресурсне забезпечення інноваційної діяльності, інвестування інновацій. Джерела фінансування інноваційної діяльності. Нетрадиційні джерела фінансування інноваційної діяльності

Основні поняття: інформаційні ресурси, інформаційні технології, інформаційне забезпечення інноваційної діяльності, інвестиції, ресурсне забезпечення інноваційної діяльності, інноваційні програми

Питання для самоконтролю:

1. Що таке інформаційні ресурси та інформаційні технології?
2. Що передбачає інформаційне забезпечення інноваційної діяльності?

3. Які складові інформаційного забезпечення інноваційної діяльності підприємства?
4. Які є джерела інформації для ухвалення рішень в інноваційній діяльності?
5. Що таке трансферт технологій та які його основні форми на комерційній основі?
6. Які основні форми трансферту технологій на некомерційній основі?
7. Що передбачає ресурсне забезпечення інноваційної діяльності?
8. Що таке інвестиції як основа фінансування інноваційної діяльності підприємств? Які є джерела фінансування інноваційних програм?
9. Назвіть джерела фінансування інноваційної діяльності відповідно до українського законодавства.

Тема 8. Планування інноваційної діяльності

Інноваційна політика підприємства. Стратегічне планування інноваційного розвитку. Планування і реалізація інноваційних проектів. Використання методу програмно-цільового управління в інноваційному менеджменті.

Основні поняття: планування інновацій, стратегічне планування, оперативне планування, інноваційні стратегії, інноваційна політика

Питання для самоконтролю:

1. Що передбачає планування інновацій?
2. Які є функції підсистеми планування інновацій?
3. Які є принципи планування інновацій?
4. Які є загальні вимоги планування інновацій?
5. Види систем планування інновацій?
6. У чому відмінності стратегічного та оперативного планування інновацій?
7. Які є принципи стратегічного планування інноваційної діяльності?
8. Які є організаційні форми управління інноваційною діяльністю?
9. Охарактеризуйте основні етапи створення нового продукту.
10. Що таке тактичне планування інноваційної діяльності?

Тема 9. Інноваційний проєкт

Суть інноваційних проєктів і їх зміст. Розробка концепції інноваційного проєкту. Планування інноваційного проєкту.

Основні поняття: інноваційний проєкт, інвестиційний проєкт, бізнес-план, життєвий цикл інноваційного проєкту, планування інноваційного проєкту, ефективність інноваційного проєкту

Питання для самоконтролю:

1. Що таке інноваційний проєкт та які є елементи інноваційного проєкту?
2. Які є особливості інноваційних проєктів?
3. Охарактеризуйте бізнес-плани інвестиційних та інноваційних проєктів.
4. Які є стадії розробки інноваційного проєкту?
5. Охарактеризуйте життєвий цикл продукту як основа побудови інноваційного проєкту.
6. Що таке планування інноваційного проєкту?
7. Які є рівні управління інноваційним проєктом?
8. Що розуміють під процесом розробки концепції інноваційного проєкту та який його алгоритм?
9. Які є види ефекту від інноваційної діяльності?
10. Які є переваги та недоліки методів оцінювання ефективності інноваційних проєктів?

Тема 10. Управління ризиками в процесі інноваційної діяльності підприємства

Основи теорії управління ризиками. Класифікація ризиків. Методи аналізу невизначеності і ризику. Методи управління ризиками

Основні поняття: інноваційний ризик, процес управління ризиками, специфічні ризики інноваційного проєкту, оцінювання ризиків

Питання для самоконтролю:

1. Що таке інноваційний ризик?
2. Яким чином класифікують ризики, пов'язані із управлінням інноваціями?
3. Як здійснюється кількісна оцінка ризиків?
4. Які чинники впливають на ріст ступеня інноваційного ризику?
5. Які методи аналізу невизначеності та ризику Ви знаєте?
6. Охарактеризуйте основні методи управління ризиками.
7. Які основні етапи процесу управління ризиками інноваційного проєкту?
8. Які є специфічні ризики інноваційного проєкту?
9. Які є дестабілізуючі чинники впливу на процес інноваційної діяльності підприємства?
10. У чому полягають особливості проєктної діяльності як основи інноваційної діяльності, які обумовлюють виникнення ризиків?

5. ПРАКТИКУМ З ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ»

5.1. ТИПОВІ РОЗРАХУНКОВО-АНАЛІТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Розрахункове завдання №1. Обчислити, за скільки років окупляться витрати на придбання ліцензії на виготовлення техніки та запуск її у виробництво, якщо вартість ліцензії - 3 млн. дол., капітальні витрати на її освоєння і випуск - 250 тис. грн. Собівартість машини - 220 тис. грн., а ціна - 245 тис. грн. Річний обсяг виробництва - 1200 шт. Коефіцієнт переведення іноземної валюти у гривні - 40.

Розв'язання

Щоб обчислити час окупності витрат на придбання ліцензії на виготовлення техніки та запуск її у виробництво, визначимо період окупності:

Період окупності (Payback Period) дорівнює сумі витрат на ліцензію і капітальних витрат, поділених на річний прибуток, де витрати на ліцензію - вартість ліцензії на виробництво; капітальні витрати - витрати на освоєння та запуск у виробництво; річний прибуток - річний дохід від продажу товарів.

Спочатку переведемо всі витрати у гривні за вказаним курсом обміну:

1. Витрати на ліцензію: $\$3 \text{ млн.} \cdot 40 = 120 \text{ млн. грн.}$
2. Капітальні витрати: $\$250 \text{ тис. грн.}$
3. Собівартість машини: $\$220 \text{ тис. грн.}$
4. Ціна продажу: $\$245 \text{ тис. грн.}$

Тепер розрахуємо річний прибуток за формулою:

Річний прибуток = (Ціна продажу – Собівартість) × Річний обсяг

Річний прибуток = $(245 \text{ тис.} - 220 \text{ тис.}) \times 1200 = 30 \text{ млн. грн.}$

Тепер можемо розрахувати період окупності:

Період окупності = $(120 \text{ млн. грн.} + 250 \text{ тис. грн.}) / 30 \text{ млн. грн.} \approx 4 \text{ роки}$

Відповідь: Отже, витрати на ліцензію та капітальні витрати повинні бути окуплені протягом перших 4 років виробництва.

Розрахункове завдання №2. Визначити економічний ефект від освоєння заводом нових установок, які він планує випускати протягом 6 років. Річний обсяг випуску продукції 800 шт. Собівартість установок складає 12500 грн., а їх оптова ціна 18500 грн. Ставка оподаткування прибутку 18 % від балансового прибутку.

Розв'язання

Для визначення економічного ефекту від освоєння нових установок, які планується випускати протягом 6 років, спочатку потрібно розрахувати доходи та витрати, а потім визначити чистий прибуток та економічний ефект.

Алгоритм розрахунку:

1. *Розрахунок доходів:*

Річний дохід від продажу установок:

Дохід=Річний обсяг випуску×(Оптова ціна–Собівартість)

Дохід=800×(18500–12500)=800×6000=4,800,000 грн.

2. *Розрахунок витрат:*

Витрати на виробництво установок:

Витрати=Річний обсяг випуску×Собівартість

Витрати=800×12500=10,000,000 грн.

3. *Розрахунок балансового прибутку:*

Балансовий прибуток=Дохід–Витрати

Балансовий прибуток=4,800,000–10,000,000=–5,200,000 грн.

4. *Розрахунок податку на прибуток:*

Податок на прибуток=Балансовий прибуток×Ставка оподаткування

Податок на прибуток=–5,200,000×0.18=–936,000 грн.

5. *Розрахунок чистого прибутку:*

Чистий прибуток=Балансовий прибуток–Податок на прибуток

Чистий прибуток=–5,200,000–(–936,000)=–4,264,000 грн.

6. *Визначення економічного ефекту:*

Щоб визначити економічний ефект, потрібно врахувати всі затрати та доходи за 6 років. Це можна зробити шляхом розрахунку чистого приведенного доходу (NPV) або розрахунку внутрішньої норми доходності (IRR), якщо відомі всі потоки грошових коштів за період. Однак, у вашому завданні не надано додаткової інформації про інші розходи та доходи за кожний з 6 років, тому можна зробити лише оцінку чистого прибутку за перший рік виробництва.

Відповідь: Отже, в даному випадку, чистий прибуток за перший рік виробництва складає -4,264,000 грн. Це означає, що в перший рік виробництва втрати перевищують прибуток. Для оцінки повного економічного ефекту потрібна додаткова інформація про фінансові результати за інші роки.

Розрахункове завдання №3. Компанія провела маркетингові дослідження ринку власної інноваційної продукції і встановила, що найближчим часом частка ринку компанії зростає з 14 до 18% при місткості ринку 52 млн. шт. продукту. Розрахуйте додатковий прибуток компанії в майбутньому році, якщо прибуток на один виріб складає 1406 грн., а місткість ринку не змінюється. Витрати на маркетингові зусилля в розрахунку на рік становлять 65 млн. грн.

Розв'язання

Для розрахунку додаткового прибутку компанії в майбутньому році спочатку потрібно з'ясувати, який обсяг продукції компанії буде продано на ринку після збільшення її частки ринку з 14% до 18%.

1. *Розрахунок обсягу продукції компанії в майбутньому році:*

- Обсяг ринку: 52 млн. шт.
- Початкова частка ринку компанії: 14%
- Збільшення частки ринку: $18\% - 14\% = 4\%$

Отже, нова частка ринку компанії буде $14\% + 4\% = 18\%$ від 52 млн. шт.

Обсяг продукції компанії в майбутньому році: $18\% \times 52$ млн. шт = 9.36 млн. шт.

2. *Розрахунок додаткового прибутку:*

- Прибуток на один виріб: 1406 грн.
- Обсяг продукції компанії в майбутньому році: 9.36 млн. шт.

Додатковий прибуток компанії: 1406 грн/виріб $\times 9.36$ млн. шт = 13,137,600 грн

3. *Розрахунок чистого прибутку після витрат на маркетинг:*

- Витрати на маркетингові зусилля: 65 млн. грн.

Чистий прибуток компанії: $13,137,600$ грн - 65 млн. грн = 13,072,600 грн

Відповідь: Отже, додатковий прибуток компанії в майбутньому році, при урахуванні витрат на маркетингові зусилля, складе 13,072,600 грн.

Розрахункове завдання № 4. Туристичній фірмі запропоновані до впровадження три турпродукта. Визначить, який з них найрентабельніший, якщо відомо, що інвестиції: по першій інновації становлять 4500 грн., по другій - 7500 грн., по третій - 3580 грн.; очікуваний прибуток відповідно складає - 6400 грн., - 9700 грн., - 6500 грн.

Розв'язання

1. Для першого турпродукту:

Коефіцієнт рентабельності = Прибуток/Інвестиції

$$6400 \text{ грн} / 4500 \text{ грн} \approx 1.42$$

2. Для другого турпродукту:

Коефіцієнт рентабельності = Прибуток/Інвестиції

$$9700 \text{ грн} / 7500 \text{ грн} \approx 1.29$$

3. Для третього турпродукту:

Коефіцієнт рентабельності = Прибуток/Інвестиції

$$6500 \text{ грн} / 3580 \text{ грн} \approx 1.82$$

Відповідь: Отже, за коефіцієнтом рентабельності найбільш вигідним є третій турпродукт, оскільки його коефіцієнт рентабельності є найвищим.

Розрахункове завдання № 5. Підприємству запропонували 2 інноваційних проекти. Грошові потоки проекту А складають 15 тис. дол. за перший рік та 13 тис. дол. за другий рік. Грошові потоки проекту Б – 14 тис. дол. за перший рік та 4 тис. дол. за другий рік. Інвестиції кожного інноваційного проекту 8 тис. дол. Який з проектів більш ризиковий, якщо дисконтна ставка зміниться з 18 % до 20 %?

Розв'язання

Для визначення ризику кожного з проектів, ми можемо порівняти їхні грошові потоки за кожний рік та інвестиції за допомогою таких показників, як чистий сучасний дохід (NPV) та внутрішня норма доходності (IRR) при різних дисконтних ставках.

Розрахуємо NPV для кожного проекту при дисконтних ставках 18% та 20%:

Для проекту А:

$$NPVA = \frac{15}{(1+0,18)^1} + \frac{13}{(1+0,18)^2} - 8 = 10.17 + 8.62 - 8 = 10.79 \text{ тис. дол.}$$

При дисконтній ставці 20%:

$$NPVA = \frac{15}{(1+0,20)^1} + \frac{13}{(1+0,20)^2} - 8 = 10.00 + 6.94 - 8 = 8.94 \text{ тис. дол.}$$

Для проекту Б:

$$NPVB = \frac{14}{(1+0,18)^1} + \frac{4}{(1+0,18)^2} - 8 = 11.86 + 3.99 - 8 = 7.85 \text{ тис. дол.}$$

При дисконтній ставці 20%:

$$NPVB = \frac{14}{(1+0,20)^1} + \frac{4}{(1+0,20)^2} - 8 = 11.67 + 3.33 - 8 = 6.00 \text{ тис. дол.}$$

Отримаємо результати:

- при дисконтній ставці 18%, NPV для проекту А більший за NPV для проекту Б (10.79 тис. дол. проти 7.85 тис. дол.), отже, проект А є менш ризикованим за цим показником.
- однак, при збільшенні дисконтної ставки до 20%, NPV для проекту А зменшується до 8.94 тис. дол., а для проекту Б до 6.00 тис. дол., що робить проект Б менш ризикованим за цим показником.

Відповідь: Отже, при дисконтній ставці 20%, проект Б вважатиметься більш ризикованим, оскільки його NPV нижче.

Розрахункове завдання № 6. Комерційна організація розглядає доцільність придбання нової технологічної лінії. Вартість лінії становить 10 млн. дол., термін експлуатації – 5 років, знос обладнання нараховується за методом прямолінійної амортизації; ліквідаційна вартість обладнання буде достатньою для покриття витрат, пов'язаних з демонтажем лінії.

Виручка від реалізації продукції прогнозується по роках у таких обсягах (тис. дол.)

Номер року	1	2	3	4	5
Доходи	6 800	7 400	8 200	8 000	6 000

Поточні витрати по роках оцінюються таким чином: 3 400 тис. дол в перший рік експлуатації з подальшим зростанням щорічно в 3 %. Ставка податку на прибуток складає 18 %.

Коефіцієнт рентабельності авансованого капіталу організації становить 21-22 %; ціна авансованого капіталу (WACC) – 19 %. У відповідності до сформованої практики прийняття рішення в сфері інвестиційної політики керівництво організації не вважає за доцільне брати участь у проектах з терміном окупності більше 4х років.

Проведіть оцінку ефективності та прийнятності інноваційно-інвестиційного проекту придбання нової технологічної лінії за допомогою аналітичних коефіцієнтів – чистого приведенного ефекту, індексу рентабельності інвестицій, строку окупності проекту та коефіцієнта ефективності інвестицій.

Методичні вказівки до розв'язання завдання

Оцінка ефективності та прийнятності інноваційно-інвестиційного проекту придбання нової технологічної лінії ведеться в три етапи:

1) розрахунок вихідних показників по роках а саме: поточні витрати (виходячи з умов завдання); суму зносу (як добуток ставки амортизації та первісної вартості обладнання); оподатковуваний прибуток (різниця між виручкою, поточними витратами та сумою зносу); податок на прибуток (як добуток ставки податку та суми оподаткованого прибутку); чистий прибуток (як різниця між оподатковуваним прибутком і сумою податку на прибуток); чисті грошові надходження (як сума чистого прибутку та зносу);

2) розрахунок аналітичних коефіцієнтів:

✓ чистого приведенного ефекту (NPV): $NPV = \sum \frac{P_k}{(1+r)^k} - IC$,

де P_k – чисті грошові надходження, k – кількість років.

r - коефіцієнт дисконтування.

IC - вихідні інвестиції.

✓ індексу рентабельності інвестицій (PI): $PI = \sum \frac{P_k}{(1+r)^k} \div IC$

✓ терміну окупності проекту (PP)

$PP = \min_k$, при якому $\sum P_k \geq IC$

$PP = \min_k$, при якому $\sum P_k \geq IC$

✓ коефіцієнта ефективності інвестицій (ARR): $ARR = \frac{PN}{0,5(IC + PV)}$,

де PN – середньорічний прибуток, PV – залишкова ліквідаційна вартість.

3) аналіз коефіцієнтів:

- ✓ чистий дисконтований дохід (NPV) має перевищувати суму інвестицій (IC),
- ✓ індекс рентабельності інвестицій (PI) має бути більше 1;
- ✓ термін окупності має відповідати інвестиційній політиці підприємства;
- ✓ коефіцієнт ефективності інвестицій (ARR) має перевищувати ціну авансованого капіталу ($WACC$).

На основі аналізу коефіцієнтів робиться висновок про прийнятність чи неприйнятність інноваційно-інвестиційного проекту.

Розрахункове завдання № 7. Товариство планує оновити продукцію і вийти на нові ринки. Перед ним стоїть проблема купівлі нової машини. Технічний директор повинен вибрати одну з двох машин: А або Б.

Уявіть себе в ролі співробітника фінансової служби цього підприємства. Вас просять зробити вибір. Ви володієте такою інформацією:

Ціна придбання: машина А 30 000 грн; машина Б 45 000 грн.

Строк експлуатації: машина А – 5 років; машина Б – 5 років.

Амортизація нараховується лінійним методом за нормою 20% від початкової вартості.

Прогнози виробництва продукції такі, шт.:

Номер року	1	2	3	4
Обсяги	50 000	60 000	70 000	80 000

Передбачається, що весь обсяг виробленої продукції буде продано на ринку. Ціна продажу одиниці продукції – 2 грн. Передбачають, що вона не зміниться протягом 5 років. Експлуатаційні витрати, що відносять до цього додаткового устаткуванню, оцінюються в : 1,50 грн на одиницю продукції для машини А; 1,20 грн на одиницю продукції для машини Б. Ставка податку на прибуток буде постійною протягом 5 років і дорівнюватиме 18%. Дане підприємство розраховує інвестиційні витрати за ставкою дисконтування 20%. За цих умов встановити: 1) яка з двох машин є рентабельнішою; 2) мінімальну ціну продажу за одиницю продукції (ціна буде постійною протягом 5 років), щоб: а) машина А була рентабельною; б) машина Б була рентабельною.

Методичні вказівки аналогічні попередній задачі.

Розрахункове завдання № 8. Підприємство виготовляє морозиво та м'ясні напівфабрикати, збут яких залежить від стану погоди. За даними минулих спостережень підприємство в теплу погоду реалізує 10 т напівфабрикатів і 60 т морозива; в холодну погоду – 40 т напівфабрикатів і 12 т морозива. Собівартість 1 т

морозива – 10000 грн; напівфабрикатів 30000 грн. Ціна морозива в місяць виготовлення 20000 грн/т; пізніше – 80000 грн/т. Ціна напівфабрикатів в місяць виготовлення – 60000 грн/т; пізніше – 25000 грн/т. На реалізацію всієї продукції витрачається 200000 грн.

З використанням методу теорії ігор визначте оптимальну стратегію підприємства з випуску продукції, що забезпечує за будь-якої погоди найбільший прибуток.

Методичні вказівки до розв'язання завдання

Підприємство в цих умовах має дві чисті стратегії: стратегія А з розрахунком на теплу погоду і стратегію Б з розрахунком на холодну погоду. Природа – другий гравець – володіє також двома стратегіями: стратегія В – тепла погода, стратегія Г – холодна погода.

Потрібно розрахувати прибуток підприємства в разі, якщо

а) його стратегія співпаде зі стратегією погоди (тобто вся продукція буде реалізована за максимальною ціною) – стратегії АВ і АБ;

б) стратегії підприємства і погоди не співпадуть і частина продукції буде реалізована за максимальною ціною, а частина – за мінімальною (стратегії БВ і АГ).

Далі складається платіжна матриця даної гри. Перша і друга рядки матриці відповідають стратегіям А і Б підприємства, а перший і другий стовпці – стратегіям природи В і Г.

	Стратегія природи В	Стратегія природи Г
Стратегія підприємства А	АВ	АГ
Стратегія підприємства Б	БВ	БГ

В умовах невизначеності природи найбільший гарантований дохід підприємство забезпечить собі, якщо буде застосовувати змішану стратегію. Оптимізація змішаної стратегії дозволить підприємству завжди отримувати середнє значення виграшу незалежно від стратегії природи.

Нехай x – частота застосування першим гравцем стратегії А, $(1-x)$ – частота застосування стратегії Б. У разі оптимальної змішаної стратегії підприємство отримає і при стратегії В (тепла погода), і при стратегії Г (холодна погода) другого гравця однаковий середній прибуток: $АВ \cdot x + БВ \cdot (1-x) = АГ \cdot x + БГ \cdot (1-x)$.

Звідси знаходимо частоти застосування стратегії А і Б. Отже, підприємство застосовуючи чисті стратегії в співвідношенні $x:(1-x)$, буде мати оптимальну змішану стратегію, що забезпечить йому в будь-якому випадку середній прибуток. Сума цього прибутку буде ціною гри.

За оптимальної стратегії випуск продукції складе: $(10 \text{ т напівфабрикатів} + 60 \text{ т морозива}) \cdot x + (40 \text{ т напівфабрикатів} + 12 \text{ т морозива}) \cdot (1-x)$. Таким чином ми знайдемо оптимальну стратегію підприємства, тобто обсяг виробництва морозива і напівфабрикатів, що забезпечить максимальний прибуток за будь-якої погоди.

5.2. ТЕСТИ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Новація – це:

- a) сукупність авторських та інших прав на результат інтелектуальної діяльності;
- b) встановлення невідомих раніше об'єктивних закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу;
- c) кінцевий результат інноваційної діяльності, що знайшов втілення у вигляді нового або вдосконаленого продукту, впровадженого на ринку, нового або удосконаленого технологічного процесу, що використовується в практичній діяльності або в новому підході до соціальних послуг;
- d) продукт інтелектуальної діяльності людей, оформлений результатом фундаментальних, прикладних чи експериментальних досліджень у будь-якій сфері людської діяльності, спрямований на підвищення її ефективності;
- e) жодної вірної відповіді.

2. Процес введення новацій на ринок називають:

- a) комерціалізацією;
- b) дифузією;
- c) науково–технічним прогресом;
- d) інноваційним лагом;
- e) жодної вірної відповіді.

3. Інновація – це:

- a) продукт інтелектуальної діяльності людей, оформлений результатом фундаментальних, прикладних чи експериментальних досліджень у будь-якій сфері людської діяльності, спрямований на підвищення її ефективності.
- b) кінцевий результат інноваційної діяльності, що знайшов втілення у вигляді нового або вдосконаленого продукту, впровадженого на ринку, нового або удосконаленого технологічного процесу, що використовується в практичній діяльності або в новому підході до соціальних послуг;
- c) встановлення невідомих раніше об'єктивних закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу;
- d) сукупність авторських та інших прав на результат інтелектуальної діяльності;
- e) жодної вірної відповіді.

4. Поняття «інновація» було вперше запроваджене:

- a) Миколою Кондратьєвим;
- b) Пітером Друкером;
- c) Йозефом Шумпетером;
- d) Карлом Марксом;
- e) жодної вірної відповіді.

5. Вкажіть на взаємозв'язок між поняттями «нововведення» та «новація»:

- a) це тотожні, рівнозначні поняття;
- b) «нововведення» є більш ширшим поняттям, ніж «новація»;
- c) нововведення стає новацією після його впровадження у практичну діяльність у вигляді нового продукту, процесу тощо;
- d) новація стає нововведенням після її впровадження у практичну діяльність у вигляді нового продукту, процесу тощо;
- e) жодної вірної відповіді.

6. Державної підтримки потребують:

- a) продуктові інновації;
- b) додаткові інновації;
- c) базові інновації;
- d) псевдоінновації;
- e) жодної вірної відповіді.

7. Вкажіть, які групи інновацій за ступенем новизни виділяють в інноваційному менеджменті:

- a) базові, поліпшувальні, псевдоінновації;
- b) абсолютні, відносні, часткові;
- c) продуктові, процесні, ринкові;
- d) реактивні, стратегічні;
- e) жодної вірної відповіді.

8. Базові інновації – це:

- a) цільові, якісні чи кількісні зміни у виборі чи використанні матеріалів, сировини, обладнання, інформації, працівників чи інших видів ресурсів;
- b) упровадження нових видів виробництва, що реалізують інноваційний потенціал базової інновації; вони дають змогу поширювати і вдосконалювати базові покоління техніки, створювати нові моделі машин і матеріалів, поліпшувати параметри продукції, що випускається;
- c) інновації, які залучаються фірмами у технологічний процес чи продукт з метою затримання зниження норми прибутку і продовження життєвого циклу товару;
- d) новий спосіб виробництва або раніше невідомий продукт, які започатковують чи дають імпульс розвитку нової галузі;
- e) жодної вірної відповіді.

9. Псевдоінновації – це:

- a) новий спосіб виробництва або раніше невідомий продукт, які започатковують чи дають імпульс розвитку нової галузі;
- b) упровадження нових видів виробництв, що реалізують інноваційний потенціал базової інновації; вони дають змогу поширювати і вдосконалювати базові покоління техніки, створювати нові моделі машин і матеріалів, поліпшувати параметри продукції, що випускається;
- c) інновації, які залучаються фірмами у технологічний процес чи продукт з метою затримання зниження норми прибутку і продовження життєвого циклу товару;
- d) цільові, якісні чи кількісні зміни у виборі чи використанні матеріалів, сировини, обладнання, інформації, працівників чи інших видів ресурсів;
- e) жодної вірної відповіді.

10. Процес комерціалізації нововведень – це:

- a) процес уведення новацій на ринок, що перетворює їх на джерело доходу;
- b) період між появою новації і її впровадженням;
- c) функція корисності інновації;
- d) поширення інновації за межі підприємства;
- e) жодної вірної відповіді.

11. Впроваджені новостворені або вдосконалені продукти, послуги, процеси, технології, методи та рішення будь-якого характеру, створені на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій – це:

- a) цифрові інновації
- b) продуктові інновації
- c) інновації сталого розвитку
- d) інновації процесу
- e) ринкові інновації

12. З позиції сталого розвитку інновації розуміються як:

- a) органічна сукупність результату, процесу та ефекту, пов'язаних зі створенням і поширенням нововведень в різних сферах людської діяльності
- b) чинники технологічної конкурентоспроможності і сукупності з такими складниками, як національна спрямованість, суспільно-економічна інфраструктура, виробничі потужності
- c) процес уведення новацій на ринок, що перетворює їх на джерело доходу
- d) новий спосіб виробництва або раніше невідомий продукт, які започатковують чи дають імпульс розвитку нової галузі

е) продукт інтелектуальної діяльності людей, оформлений результатом фундаментальних, прикладних чи експериментальних досліджень у будь-якій сфері людської діяльності, спрямований на підвищення її ефективності

13. Відкриття – це:

- а) науковий результат, що вносить радикальні зміни в існуючі знання, розкриває невідомі досі закономірності, властивості та явища матеріального світу, істотно впливає на перебіг науково–технічного прогресу і розвиток цивілізації, є джерелом винаходів
- б) це нове і корисне для даного підприємства технологічне рішення, впровадження якого дає економічний ефект
- с) це нове технічне вирішення конкретної задачі, яке дає позитивний ефект, покращує якість продукції чи змінює умови праці
- д) матеріалізований результат від вкладення капіталу, який приймає вигляд нового товару, технології, системи тощо
- е) жодної вірної відповіді.

14. За якими критеріями інновації поділяються на продуктові, процесні та ринкові:

- а) за роллю у процесі виготовлення
- б) за характером задоволення попиту
- с) за причиною виникнення
- д) за змістом
- е) жодної вірної відповіді.

15. Основна різниця між інновацією та винаходом полягає у тому, що:

- а) винахід є основою новації
- б) винаходи містять нове вирішення певної виробничої проблеми
- с) інновація є ширшим поняттям, ніж винахід
- д) інновація характеризується соціальною та економічною цінністю або корисністю
- е) жодної вірної відповіді.

16. Життєвий цикл інновацій – це:

- а) проміжок часу від створення ідеї до поширення новації
 - б) проміжок часу від зародження ідеї, створення новинки та її практичного використання до моменту зняття з виробництва
 - с) проміжок часу від зародження ідеї до створення нововведення
 - д) проміжок часу, на протязі якого існує попит на продукт, в якому втілена дана інновація
 - е) жодної вірної відповіді
-

17. Під час інноваційного процесу фундаментальні дослідження проводяться:

- a) на фазі «наука»
- b) на фазі «техніка»
- c) на фазі «розробка»
- d) на фазі «виробництво»
- e) жодної вірної відповіді

18. Метою прикладних досліджень є:

- a) вивчення теоретичних засад процесів та явищ
- b) вирішення технічних проблем та використання їх в конструкторських розробках
- c) створення документації для реалізації новації
- d) пошук сфери практичного застосування теоретичних знань та їх втілення у вигляді нового продукту, технологій, матеріалів, систем
- e) жодної вірної відповіді

19. Коло інноваційних процесів, новин, нововведень, які реалізуються в системі певного технологічного укладу, забезпечуючи прогресивний розвиток суспільства – це:

- a) інноваційний цикл
- b) інноваційна спіраль
- c) Біфуркація
- d) процес розвитку
- e) інноваційний розвиток

20. Яка інноваційна теорія говорить про, те, що основною закономірністю великих циклів є науково-технічні винаходи, відкриття, зміни технологічного укладу, які впливають на соціально-економічне життя суспільства, утворення нових ринків, нових країн ?

- a) теорія довгих хвиль М. Д. Кондратьєва
- b) класична теорія нововведень
- c) інноваційні концепції П. Друкера
- d) теорія економічного розвитку
- e) неокласична теорія нововведень

21. Хто став засновником усіх інноваційних концепцій, розроблених західними економістами?

- a) Й. Шумпетер
- b) М. Кондратьєв
- c) В. Мітчерліх

- d) П. Друкер
- e) В. Зомбарт

22. Ця теорія пов'язана з пріоритетом людських відносин в управлінні інноваційною діяльністю, де основне місце посідають проблеми ролі особистості, поведінки, мотивації, рівень освіти, аналіз соціально-психологічних і організаційно-соціологічних чинників...

- a) теорія довгих хвиль М. Д. Кондратьєва
- b) інноваційні концепції П. Друкера
- c) соціально-психологічна концепція теорії нововведень
- d) неокласична теорія нововведень
- e) всі відповіді вірні

23. Дана теорія виникла у сучасних умовах розвитку підприємництва, представники даної концепції ґрунтуються на теорії довгих хвиль і розглядають розвиток підприємництва за моделлю США, яке пов'язане з новаторським ризиковим підходом (синдром Силіконової долини).

- a) теорія довгих хвиль М. Д. Кондратьєва
- b) теорія прискорення
- c) соціально-психологічна концепція теорії нововведень
- d) неокласична теорія нововведень
- e) всі відповіді вірні

24. У цій теорії розглядають технічну інновацію як економічний засіб, застосований підприємцем з метою підвищити свій прибуток. З цього дослідження починається класична теорія інновацій, яка започаткувала багато напрямів досліджень і мала безліч наукових послідовників...

- a) теорія довгих хвиль М. Д. Кондратьєва
- b) теорія прискорення
- c) соціально-психологічна концепція теорії нововведень
- d) теорія економічного розвитку
- e) всі відповіді вірні

25. Періодичність повторення характерних соціоекономічних і технологічних ситуацій через певні відрізки часу – це:

- a) феномен циклу
 - b) крива циклу
 - c) хвилі кон'юнктури
 - d) фаза
 - e) жодної вірної відповіді
-

25. Яке з наведених визначень відповідає функціональному підходу до інноваційного менеджменту:

- a) це самостійна галузь економічної науки і професійної діяльності, спрямована на формування та забезпечення досягнення будь-якою організацією інноваційних цілей шляхом раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів
- b) це один із напрямків стратегічного управління
- c) це система управління економічним розвитком суспільства
- d) це соціально-економічний інститут, що впливає на підприємницьку діяльність, на розвиток інвестиційної, соціально-економічної та політичної сфер суспільства
- e) жодної вірної відповіді

27. Об'єктами інноваційного менеджменту виступають:

- a) керівники інноваційних фірм
- b) інновації у різних сферах діяльності
- c) вироби на початковій стадії життєвого циклу
- d) соціальна, економічна, технологічна та комерційна діяльність суб'єктів господарювання
- e) жодної вірної відповіді

28. Стратегія, що пов'язана з прагненням фірми досягти лідерства на ринку шляхом створення та впровадження нових продуктів – це:

- a) помірна наступальна;
- b) активна наступальна;
- c) захисна;
- d) стратегія оперативного реагування;
- e) жодної вірної відповіді.

29. Стратегія, заснована на придбанні ліцензій чи інших об'єктів інтелектуальної власності у фірм, що їх створили – це:

- a) наступальна;
- b) захисна;
- c) імітаційна;
- d) стратегія «ринкової ніші»;
- e) жодної вірної відповіді.

30. Стратегія, спрямована на те, щоб утримати конкурентні позиції фірми на вже існуючих ринках – це :

- a) оборонна (захисна);
- b) наступальна;
- c) імітаційна;
- d) стратегія «ринкової ніші»;
- e) жодної вірної відповіді.

31. Для аналізу середовища господарювання при виборі та обґрунтуванні інноваційної стратегії найчастіше застосовують:

- a) метод SWOT – аналізу
- b) метод екстраполяції
- c) метод управління за цілями
- d) СРМ – метод критичного шляху
- e) жодної вірної відповіді

32. Вкажіть, результати досліджень яких вчених створили підґрунтя сучасної теорії інноваційного менеджменту:

- a) Д. Рікардо; А. Сміт, І. Ансофф
- b) Н. Кондратьєв, Й. Шумпетер, С.С. Кузнець
- c) Д. Форестер, Г.Форд, Д. Мак–Грегор
- d) А. Файоль, Ф Тейлор, Ф Герцберг
- e) жодної вірної відповіді

33. Цілеспрямоване виділення окремих бізнес процесів і делегування їх на виконання сторонній організації – це:

- a) аутсорсинг
- b) франчайзинг
- c) реінжиніринг
- d) інноваційний маркетинг
- e) бенчмаркінг

34. Являє собою вивчення діяльності господарюючих суб'єктів, перш за все своїх конкурентів, з метою використання позитивного досвіду у своїй роботі. Він включає в себе комплекс засобів, що дозволяють систематично знаходити, оцінювати всі позитивні гідності чужого досвіду і організовувати їхнє використання у своїй роботі.

- a) аутсорсинг
 - b) франчайзинг
-

- c) реінжиніринг
- d) інноваційний маркетинг
- e) бенчмаркінг

35. Передбачає об'єднання цілей технічної політики та політики капіталовкладень і спрямована на впровадження нових технологій і видів продукції, послуг – це:

- a) стратегія нововведень або інноваційна політика
- b) зовнішня політика
- c) стратегічне планування
- d) маркетинговий хід
- e) система франчайзингу

36. Вкажіть, яка форма інноваційного процесу передбачає порушення монополії виробника–піонера:

- a) розширений інноваційний процес
- b) простий міжорганізаційний інноваційний процес
- c) простий міжгалузевий інноваційний процес
- d) простий внутрішньо-організаційний інноваційний процес
- e) жодної вірної відповіді

37. Завершальним у інноваційному процесі є етап:

- a) конструкторської, технологічної та організаційної підготовки виробництва до випуску нової продукції
- b) науково–дослідних та дослідно-конструкторських робіт
- c) комерціалізації нововведення
- d) фінансування випуску нового виду продукції
- e) жодної вірної відповіді

38. До форм інноваційного процесу не належить:

- a) простий внутрішньо-організаційний інноваційний процес
- b) простий міжорганізаційний інноваційний процес
- c) простий міжгалузевий інноваційний процес
- d) розширений інноваційний процес
- e) жодної вірної відповіді

39. Інноваційний процес – це:

- a) діяльність, спрямована на комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок, випуск на ринок конкурентоспроможних товарів і послуг
- b) процес передавання (трансферту) технологій фірмами з урахуванням часу, внаслідок чого нововведення проникають в різні галузі виробництва та знаходять усе більше споживачів
- c) процес перетворення наукового знання на інновацію, яка задовольняє нові суспільні потреби; послідовний ланцюг дій, що охоплює всі стадії створення новинки і впровадження у практику
- d) процес впровадження у виробництво нового продукту, розроблення програми маркетингу та просування новинки на ринок
- e) жодної вірної відповіді

40. Виберіть правильний послідовний перелік стадій інноваційного процесу:

- a) планування, масове виробництво, дослідне виробництво, фундаментальні дослідження
- b) прикладні дослідження, дослідне виробництво, масове виробництво, дослідно-конструкторські розробки, техніко–економічний аналіз споживання
- c) дослідне виробництво, дослідно–конструкторські розробки, техніко-економічний аналіз, планування, масове виробництво, споживання
- d) виникнення ідеї, фундаментальні дослідження, прикладні дослідження, технічні розробки, масове виробництво, споживання
- e) жодної вірної відповіді.

41. При традиційній послідовній організації інноваційного процесу:

- a) початок виконання певного етапу інноваційного процесу не потребує завершення попереднього етапу роботи, здійснюваного в іншому підрозділі, а допускає одночасне їх проведення. При цьому передбачається оцінка кожного етапу роботи після його закінчення і прийняття відповідно до цієї оцінки рішення про продовження робіт
 - b) є можливість поєднувати в часі виконання усіх видів і фаз інноваційного процесу, пов'язаного зі створенням інновації
 - c) інноваційний процес здійснюється по черзі в різних функціональних підрозділах фірми. За умови такої організації початок роботи в наступному підрозділі безпосередньо залежить, з одного боку, від завершення роботи в попередньому підрозділі, а з іншого – від прийняття керівником фірми позитивного рішення про доцільність його продовження
 - d) наступний етап інноваційного процесу підлягає виконанню лише після виділення коштів на підставі рішення керівництва
 - e) жодної вірної відповіді
-

42. В інноваційному процесі прикладні дослідження спрямовані на:

- a) впровадження новації у практичну діяльність та її дифузю
- b) розробку нових продуктів, технологій, матеріалів
- c) проектування, виготовлення та випробування продуктів, технологій, матеріалів
- d) вивчення теоретичних основ певних процесів і явищ
- e) жодної вірної відповіді

43. Псевдоінновації – це:

- a) новий спосіб виробництва або раніше невідомий продукт, які започатковують чи дають імпульс розвитку нової галузі
- b) упровадження нових видів виробництв, що реалізують інноваційний потенціал базової інновації; вони дають змогу поширювати і вдосконалювати базові покоління техніки, створювати нові моделі машин і матеріалів, поліпшувати параметри продукції, що випускається
- c) інновації, які залучаються фірмами у технологічний процес чи продукт з метою затримання зниження норми прибутку і продовження життєвого циклу товару
- d) цільові, якісні чи кількісні зміни у виборі чи використанні матеріалів, сировини, обладнання, інформації, працівників чи інших видів ресурсів
- e) жодної вірної відповіді.

44. Процес комерціалізації нововведень – це:

- a) процес уведення новацій на ринок, що перетворює їх на джерело доходу
- b) період між появою новації і її впровадженням
- c) функція корисності інновації
- d) поширення інновації за межі підприємства
- e) жодної вірної відповіді

45. Процес комерціалізації нововведень не включає:

- a) дослідження ринку
- b) ринкове планування
- c) дослідно-конструкторські роботи
- d) ринкове випробування
- e) жодної вірної відповіді

46. Процес перетворення наукового знання на інновацію, яка задовольняє нові суспільні потреби; послідовний ланцюг дій, що охоплює всі стадії створення новинки і впровадження у практику – це:

- a) інноваційний процес
- b) інноваційний розвиток

- c) інноваційна діяльність
- d) раціональна пропозиція
- e) всі відповіді вірні

47. Як називається дозвіл на використання технічного досягнення або іншого нематеріального ресурсу протягом певного строку за обумовлену винагороду?

- a) ліцензія
- b) авторське право
- c) гудвіл
- d) ноу-хау
- e) проєкт

48. Метою державної інноваційної політики є:

- a) формування сприятливого соціально–економічного середовища для створення та запровадження інновацій, ініціювання та регулювання інноваційних процесів в державі
- b) стимулювання інновацій шляхом стримування конкуренції, застосування фінансових санкцій
- c) ініціювання та вплив на відбір і реалізацію продуктових і процесних інновацій
- d) сприяння технічному переоснащенню традиційних галузей, згортання нерентабельних виробництв
- e) жодної вірної відповіді

49. Фізичні чи юридичні особи, які провадять інноваційну діяльність і (або) залучають майнові та інтелектуальні цінності, вкладають власні чи запозичені кошти в реалізацію інноваційних проєктів – це:

- a) об'єкти інноваційної діяльності
- b) суб'єкти інноваційної діяльності
- c) інвестори
- d) ініціатори нововведень
- e) жодної вірної відповіді

50. Сферу інноваційної діяльності формують:

- a) науково-дослідницькі, проєктні, науково-технічні колективи, підрозділи, лабораторії, окремі новатори, учені
- b) сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності
- c) науково-дослідні інститути; фінансово-кредитні установи, зони інтенсивного науково-технічного розвитку

- d) ринок новацій, ринок капіталу, ринок чистої конкуренції нововведень та інноваційна інфраструктура
- e) жодної вірної відповіді

51. Розрізняють наступні методи мотивації інноваційної діяльності:

- a) методи організаційного та адміністративного впливу
- b) методи прямої дії та непрямой дії
- c) методи стимулювання та дестимулювання
- d) активні та пасивні методи мотивації
- e) жодної вірної відповіді

52. Укладення центральними чи регіональними органами державного управління договорів із суб'єктами інноваційної діяльності щодо розроблення й виробництва інноваційних продуктів, технології та послуг – це:

- a) програмно–цільова форма державного управління інноваціями;
- b) метод непрямого регулювання інноваційного розвитку економіки;
- c) захід, що сприяє розвитку інфраструктури досліджень і розробок;
- d) елемент зовнішньоекономічної державної інноваційної політики;
- e) жодної вірної відповіді.

53. Адміністративно–відомча форма підтримки нововведень знаходить відображення в таких заходах:

- a) сприяння реалізації нововведень через застосування системи прискореної амортизації основного капіталу;
- b) підтримка міжорганізаційної кооперації та дрібного інноваційного бізнесу;
- c) фінансування через державні цільові програми підтримки нововведень;
- d) фінансування через недержавні фонди підтримки нововведень;
- e) жодної вірної відповіді.

54. Сутність методів прямого регулювання інноваційної діяльності полягає в тому, що:

- a) держава бере на себе ініціативу у виборі пріоритетів науково–технічного розвитку, фінансування та стимулювання розроблення важливих національних інноваційних програм;
- b) створюються економічні та правові умови для прискорення інноваційного розвитку для окремих регіонів та галузей розвитку науки і техніки;
- c) стимулюється діяльність спеціалізованих науково–дослідних організацій, які займаються впровадженням інновацій;

- d) встановлюється пріоритет інновацій над традиційним виробництвом, який передбачає визнання за наукою провідної ролі в системі продуктивних сил;
- e) жодної вірної відповіді.

55. Оперативне управління інноваційною діяльністю не включає:

- a) складання календарних планів–графіків виконання робіт;
- b) контролювання реалізації завдань інноваційної діяльності;
- c) розроблення коригуючих заходів у процесі реалізації інноваційних завдань;
- d) оцінювання альтернативних інноваційних проектів та прийняття рішення щодо вибору кращого із них для реалізації цілей і завдань фірми;
- e) жодної вірної відповіді.

56. До матеріальних методів стимулювання інноваційної діяльності прямої дії належать:

- a) зміна статусу підрозділу і керівництва залежно від успіху інновації; розвиток кар'єри
- b) політика стабільності персоналу і розвитку професіоналізму усіх працівників підприємства, залучення до участі в нарадах вищого рівня управління, доступ до конфіденційної інформації, право самостійності у виборі наукової тематики досліджень, заохочення групової роботи, вільного обміну думками між керівником і підлеглими, культивування організаційних цінностей, що заохочують інноваційно–активну поведінку персоналу
- c) придбання акцій підприємства, оплата членства в наукових товариствах; оплата участі в наукових конференціях; оплата участі у програмах професійного розвитку в суміжних галузях; право на інтрапренерство
- d) заробітна плата, надбавки, премії, разові винагороди, пільги, страхування
- e) жодної вірної відповіді.

57. Який варіант відповідей розкриває головні умови успішної реалізації інноваційного проекту найкращим чином?

- a) ясність місії, загальних цілей та стратегій на всіх рівнях
- b) ясність місії, загальних цілей та стратегій на всіх рівнях, надійність інформації та розрахунків
- c) як сукупність господарських суб'єктів, національних та міждержавних Інституційних структур, що діють у зовнішньому щодо підприємства оточенні
- d) як процес, за допомогою якого нововведення передаються по комунікаційним каналам між членами соціальної системи в часі

е) ясність місії, загальних цілей та стратегій на всіх рівнях, надійність інформації та розрахунків, наявність ресурсів та єдиної команди а також досвідченого керівника проекту

58. Сукупність взаємопов'язаних організацій (структур), з одного боку, зайнятих виробництвом і комерційною реалізацією наукових знань та технологій в межах національних кордонів: малих та великих компаній, університетів, лабораторій, технопарків та інкубаторів; з другого боку – комплекс інститутів правового, фінансового та соціального характеру, що забезпечують інноваційні процеси та спираються на національні звичаї, традиції, політичні та культурні особливості це....

- а) національна інноваційна система
- б) методи непрямого регулювання держави
- в) інноваційна діяльність
- г) система державного регулювання
- д) жодної вірної відповіді

58. Є найбільшим інвестиційним центром США, в якому зосередились кадри найвищої кваліфікації: вчені, інженери, дизайнери, програмісти, юристи, менеджери, венчурні підприємці.

- а) Силіконова Долина
- б) Європейський інвестиційний банк
- в) Конгрес США
- г) Уолл-Стріт
- д) Давоський форум

59. До організаційних структур підтримки інноваційного підприємництва належать:

- а) галузеві між фірмові дослідні інститути, концерни та консорціуми;
- б) регіональні науково–технологічні центри;
- в) бізнес–інкубатори та центри трансферу технологій;
- г) технопарки та технополіси;
- д) жодної вірної відповіді.

60. Центр трансферу технологій (інноваційний центр) – це:

- а) компактно розташований науково–технічний комплекс, який охоплює наукові установи, вищі навчальні заклади, комерційні фірми, консалтингові, інформаційні та інші сервісні служби і функціонує на засадах комерціалізації науково–технічної діяльності;

- b) організація, що надає інформаційні та консультативні послуги з вибору технології для підприємницької діяльності, розробляє стратегію її трансферу і здійснює юридичну підтримку процесу її передавання від розробника до користувача;
- c) організації, що створюються місцевими органами влади або великими компаніями з метою «вирощування» нових видів бізнесу;
- d) створюються для генерації ідей та їх розробки і впровадження у виробництво. Характеризуються надзвичайною інноваційною активністю і значним ризиком;
- e) жодної вірної відповіді.

61. Технопарк представляє собою:

- a) компактно розташований науково–технічний комплекс, який охоплює наукові установи, вищі навчальні заклади, комерційні фірми, консалтингові, інформаційні та інші сервісні служби і функціонує на засадах комерціалізації науково–технічної діяльності;
- b) організацію, що надає інформаційні та консультативні послуги з вибору технології для підприємницької діяльності, розробляє стратегію її трансферу і здійснює юридичну підтримку процесу її передавання від розробника до користувача;
- c) форми міжнародної науково–технічної кооперації фірм, які створюються з метою спільного проведення НДДКР, взаємного обміну виробничим досвідом, розподілу ризику під час проведення НДДКР;
- d) організації, які створюються для генерації ідей та їх розробки і впровадження у виробництво, а також характеризуються надзвичайною інноваційною активністю і значним ризиком;
- e) жодної вірної відповіді.

62. Основним товаром на ринку новацій виступає:

- a) інтелектуальний продукт;
- b) інтелектуальна власність;
- c) патент на новий вид продукту;
- d) комерційна таємниця;
- e) жодної вірної відповіді.

63. Інноваційний лаг – це:

- a) процес уведення новацій на ринок;
- b) період між появою новації і її впровадженням;
- c) функція корисності інновації;
- d) поширення інновації за межі підприємства;
- e) жодної вірної відповіді.

64. До типів захисту інтелектуальної власності не належать:

- a) патенти;
- b) авторське право;
- c) ноу–хау;
- d) товарний знак;
- e) жодної вірної відповіді.

65. Патент – це:

- a) це сукупність норм права, які регулюють правовідносини, пов'язані зі створенням і використанням певного інтелектуального продукту;
- b) документ, що засвідчує авторське право на винахід, пріоритет винаходу і виключне право на його використання;
- c) це право автора на винахід, наукову ідею, розробку, новий виріб чи нову технологію;
- d) це позначка (оригінальне , графічне зображення, набір цифр та букв), яка дозволяє відрізнити товари та послуги одних юридичних і фізичних осіб від однорідних продуктів інших осіб;
- e) жодної вірної відповіді.

66. Товарний знак – це:

- a) це сукупність норм права, які регулюють правовідносини, пов'язані зі створенням і використанням певного інтелектуального продукту;
- b) документ, що засвідчує авторське право на винахід, пріоритет винаходу і виключне право на його використання;
- c) це право автора на винахід, наукову ідею, розробку, новий виріб чи нову технологію;
- d) це позначка (оригінальне , графічне зображення, набір цифр та букв), яка дозволяє відрізнити товари та послуги одних юридичних і фізичних осіб від однорідних продуктів інших осіб;
- e) жодної вірної відповіді.

67. Фірми–комутанти – це:

- a) фірми, які використовують інновації, створені іншими, надаючи їм індивідуальних особливостей, пристосовуючись до невеличких за обсягами потреб конкретного клієнта. Зазвичай це дрібні фірми, які використовують інновації на стадії їх старіння;
- b) фірми, які створюють інновації для потреб вузького сегмента ринку. Задовольняють потреби, сформовані під дією моди, реклами та інших засобів, діють

на етапах росту обсягів випуску продукції і водночас на стадії падіння винахідницької активності;

с) фірми з «силовою стратегією», які володіють високим рівнем освоєння технології, займаються масовим випуском продукції для широкого кола споживачів, які пред'являють «середні вимоги» до якості і задовольняються середнім рівнем цін;

д) фірми, які спеціалізуються на створенні нових або радикальній зміні старих сегментів ринку. Їх називають «піонерськими організаціями», тому що вони діють в межах етапу максимальної винахідницької активності;

е) жодної вірної відповіді.

68. Фірми-експлеренти – це:

а) фірми з «силовою стратегією», які володіють високим рівнем освоєння технології, займаються масовим випуском продукції для широкого кола споживачів, які пред'являють «середні вимоги» до якості і задовольняються середнім рівнем цін;

б) фірми, які створюють інновації для потреб вузького сегмента ринку. Задовольняють потреби, сформовані під дією моди, реклами та інших засобів, діють на етапах росту обсягів випуску продукції і водночас на стадії падіння винахідницької активності;

с) фірми, які використовують інновації, створені іншими, надаючи їм індивідуальних особливостей, пристосовуючись до невеличких за обсягами потреб конкретного клієнта. Зазвичай це дрібні фірми, які використовують інновації на стадії їх старіння;

д) фірми, які спеціалізуються на створенні нових або радикальній зміні старих сегментів ринку. Їх називають «піонерськими організаціями», тому що вони діють в межах етапу максимальної винахідницької активності;

е) жодної вірної відповіді.

69. Фірми-віоленти – це:

а) фірми з «силовою стратегією», які володіють високим рівнем освоєння технології, займаються масовим випуском продукції для широкого кола споживачів, які пред'являють «середні вимоги» до якості і задовольняються середнім рівнем цін;

б) фірми, які створюють інновації для потреб вузького сегмента ринку. Задовольняють потреби, сформовані під дією моди, реклами та інших засобів, діють на етапах росту обсягів випуску продукції і водночас на стадії падіння винахідницької активності;

с) фірми, які використовують інновації, створені іншими, надаючи їм індивідуальних особливостей, пристосовуючись до невеличких за обсягами потреб конкретного клієнта. Зазвичай це дрібні фірми, які використовують інновації на стадії їх старіння;

- d) фірми, які спеціалізуються на створенні нових або радикальній зміні старих сегментів ринку. Їх називають «піонерськими організаціями», тому що вони діють в межах етапу максимальної винахідницької активності;
- e) жодної вірної відповіді.

70. Фірми-патієнти – це:

- a) фірми з «силовою стратегією», які володіють високим рівнем освоєння технології, займаються масовим випуском продукції для широкого кола споживачів, які пред'являють «середні вимоги» до якості і задовольняються середнім рівнем цін;
- b) фірми, які створюють інновації для потреб вузького сегмента ринку. Задовольняють потреби, сформовані під дією моди, реклами та інших засобів, діють на етапах росту обсягів випуску продукції і водночас на стадії падіння винахідницької активності;
- c) фірми, які використовують інновації, створені іншими, надаючи їм індивідуальних особливостей, пристосовуючись до невеличких за обсягами потреб конкретного клієнта. Зазвичай це дрібні фірми, які використовують інновації на стадії їх старіння;
- d) фірми, які спеціалізуються на створенні нових або радикальній зміні старих сегментів ринку. Їх називають «піонерськими організаціями», тому що вони діють в межах етапу максимальної винахідницької активності;
- e) жодної вірної відповіді.

71. Нові за виглядом, формою, розміщенням частин або побудовою технічні конструкції – це:

- a) промислові зразки;
- b) корисні моделі;
- c) винаходи;
- d) ноу–хау;
- e) патенти.

72. Фірми, що створюють інновації для потреб вузького сегмента ринку, – це:

- a) експлеренти;
- b) комутанти;
- c) патієнти;
- d) віоленти;
- e) ноу–хау.

73. Малі підприємства у технологічно прогресивних галузях економіки, що спеціалізуються у сферах наукових досліджень, розробок, створення і впровадження інновацій, організація яких пов'язана з підвищеним ризиком, – це:

- a) венчурні фірми;
- b) комп'ютерні фірми;
- c) проектно–цільові фірми;
- d) мережеві фірми;
- e) технопарк.

74. Організаційна структура, метою якої є створення сприятливих умов для стартового розвитку малих підприємств через надання їм певного комплексу послуг і ресурсів, – це:

- a) технопарк;
- b) бізнес–центр;
- c) бізнес–інкубатор;
- d) технополіс;
- e) Епіцентр.

75. Організація, що надає інформаційні та консультативні послуги з вибору технології для підприємницької діяльності, розробляє стратегію її передавання і здійснює юридичну підтримку процесу передавання – це:

- a) бізнес–центр;
- b) центр інновацій;
- c) центр трансферу технологій;
- d) венчурна фірма;
- e) технопарк.

76. Виникає за умови, коли кілька фірм, що працюють у різних країнах, відчують потребу в кооперуванні з метою підвищення результативності діяльності – це:

- a) спільне підприємство;
- b) консорціум;
- c) науково-технічні альянси;
- d) галузеві міжфірмові дослідницькі інститути;
- e) кластер.

77. Укладення центральними чи регіональними органами державного управління договорів із суб'єктами інноваційної діяльності щодо розроблення й виробництва інноваційних продуктів, технології та послуг – це:

- a) інструменти державної інноваційної політики з боку попиту;
- b) інструменти державної інноваційної політики з боку пропозиції;
- c) інструменти створення сприятливого середовища для інноваційного процесу.
- d) часткове (до 50%) безвідсоткове кредитування інноваційних проектів за рахунок бюджетних коштів;
- e) майнове страхування реалізації інноваційних проектів у страховиків відповідно до Закону України «Про страхування».

78. Раціоналізаторська пропозиція – це:

- a) технічне рішення, що є новим і корисним для підприємства або установи, яким воно надано;
- b) істотно нове технічне рішення, придатне для промислового виготовлення на підприємстві;
- c) оригінальне і придатне для промислового виготовлення технічне рішення;
- d) конкретне рішення технічного завдання, що є істотно новим і промислово придатним;
- e) жодної вірної відповіді.

79. Пільгове оподаткування інноваційної діяльності відноситься до елементів впливу:

- a) непрямого;
- b) комбінованого;
- c) прямого;
- d) прямого та непрямого;
- e) жодної вірної відповіді.

80. Розрізняють наступні організаційні форми прямих методів державного управління інноваціями:

- a) патентно–ліцензійна та антитрестівська;
- b) адміністративно–відомча та програмно–цільова;
- c) науково–технічна та інноваційно–венчурна;
- d) податково–пільгова та контрактна;
- e) жодної вірної відповіді.

81. До непрямих методів підтримки інноваційного підприємництва відносять:

- a) моральна підтримка через вручення новаторам державних нагород;
- b) організація мережі консалтингових центрів;
- c) бюджетне фінансування інноваційних проектів;
- d) пільгове оподаткування прибутку;
- e) жодної вірної відповіді.

82. Раціональна пропозиція – це:

- a) це нове і корисне для даного підприємства технологічне рішення, впровадження якого дає економічний ефект;
- b) науковий результат, що вносить радикальні зміни в існуючі знання, розкриває невідомі досі закономірності, властивості та явища матеріального світу, істотно впливає на перебіг науково–технічного прогресу і розвиток цивілізації, є джерелом винаходів;
- c) це нове технічне вирішення конкретної задачі, яке дає позитивний ефект, покращує якість продукції чи змінює умови праці;
- d) матеріалізований результат від вкладення капіталу, який приймає вигляд нового товару, технології, системи тощо;
- e) жодної вірної відповіді.

83. Сукупність засобів і методів збирання, реєстрації, обробки, накопичення і доведення до користувача необхідних даних у системі організаційного управління на основі застосування засобів обчислювальної техніки – це:

- a) інформаційні ресурси;
- b) патент;
- c) інформаційні технології;
- d) інноваційна діяльність;
- e) інноваційний розвиток.

84. Власними державними джерелами фінансування інноваційної діяльності є:

- a) державний бюджет;
- b) бюджети регіонів;
- c) місцеві;
- d) позабюджетні фонди;
- e) всі відповіді вірні.

85. Бізнес–інкубатор – це:

- a) компактно розташований науково–технічний комплекс, який охоплює наукові установи, вищі навчальні заклади, комерційні фірми, консалтингові, інформаційні та

- інші сервісні служби і функціонує на засадах комерціалізації науково–технічної діяльності;
- b) організація, що надає інформаційні та консультативні послуги з вибору технології для підприємницької діяльності, розробляє стратегію її трансферу і здійснює юридичну підтримку процесу її передавання від розробника до користувача;
 - c) організації, які створюються для генерації ідей та їх розробки і впровадження у виробництво. Характеризуються надзвичайною інноваційною активністю і значним ризиком;
 - d) організації, що створюються місцевими органами влади або великими компаніями з метою «вирощування» нових видів бізнесу;
 - e) жодної вірної відповіді.

86. Внутрішні венчури:

- a) проводять фундаментальні і прикладні дослідження в різних сферах з експериментальною перевіркою й оформленням патентів, винаходів, методів і ноу–хау та діють в межах визначених регіонів;
- b) створюються місцевими органами влади або великими компаніями з метою «вирощування» нових видів бізнесу;
- c) створюються на великих підприємствах, фірмах, що випускають наукоємну продукцію і визначають їхню інноваційну стратегію;
- d) представляють собою об'єднання наукових, інноваційних, науково–технологічних парків і бізнес–інкубаторів на певній території з метою надання потужного імпульсу економічному розвитку регіону;
- e) жодної вірної відповіді.

87. Назвіть принцип, який передбачає формування інноваційної політики з урахуванням сучасних досягнень науково-технічного прогресу і тенденцій розвитку науки і техніки у відповідній галузі:

- a) інформаційна забезпеченість
- b) планомірність
- c) цілеспрямованість
- d) орієнтація на потреби ринку
- e) всі відповіді вірні

88. Сукупність цілей, принципів і правил з розробки і впровадження інновацій на підприємстві втілені в наступному:

- a) стратегічний план
- b) місія підприємства
- c) програма

- d) середньо-строковий (тактичний) план розвитку
- e) всі відповіді вірні

89. Складовою інноваційного менеджменту, що вирішує широкий спектр питань планування і реалізації інноваційних проектів і програм, які розраховані на якісні зміни в діяльності організації на ринку, виробництві або соціальній сфері підприємства (організації) є:

- a) стратегічне управління інноваціями
- b) управління ризиками
- c) місія підприємства
- d) інформаційна забезпеченість
- e) жодної вірної відповіді

90. Основна мета планування це:

- a) інтеграція всіх учасників проекту на виконання комплексу робіт, що забезпечують досягнення кінцевих результатів проекту;
- b) розподіл обов'язків між кожним учасником для визначення найбільш ефективного;
- c) однозначно сформульовані цілі і завдання, які відображають його призначення, в т. ч. показники, що характеризують його ефективність;
- d) комплекс заходів, націлених на реалізацію визначених цілей;
- e) всі відповіді вірні.

91. Вкажіть критерії цінності бізнес-плану:

- a) дає можливість визначити життєздатність проекту в умовах конкуренції;
- b) містить орієнтир, як повинен розвиватися проект;
- c) є важливим інструментом фінансової підтримки з боку зовнішніх інвесторів;
- d) всі відповіді вірні;
- e) жодної вірної відповіді.

92. У процесі продуктово-тематичного планування за завданнями, включеними до проекту, визначаються такі параметри:

- a) склад етапів робіт і терміни їх виконання;
- b) кошторисна вартість кожного етапу, у тому числі витрати на НДДКР, капітальні вкладення, інші витрати з розбиванням по рокам;
- c) перелік найважливіших матеріально-технічних ресурсів, необхідних для реалізації завдання з розбиванням по рокам;
- d) розрахунки економічної ефективності;
- e) всі відповіді вірні.

93. Основними характеристиками інноваційного проєкту є:

- a) однозначно сформульовані цілі і завдання, які відображають його призначення, в т. ч. показники, що характеризують його ефективність;
- b) комплекс заходів, націлених на реалізацію визначених цілей;
- c) чітко визначені терміни початку і завершення проєкту;
- d) обмеженість ресурсів і можливість їх зміни у процесі реалізації проєкту;
- e) всі відповіді вірні.

94. Інноваційний проєкт - це:

- a) комплект документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів (у тому числі інвестиційних) щодо створення і реалізації інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції;
- b) комплект заходів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних засобів (у тому числі інвестиційних) щодо створення і реалізації інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції;
- c) комплекс продуктів, що визначає процедуру усіх необхідних заходів (у тому числі інвестиційних) щодо створення і реалізації інноваційного проєкту і (або) інноваційної продукції;
- d) комплекс засобів, що визначає тип і комплекс усіх необхідних заходів (у тому числі інноваційних) щодо створення і реалізації інвестиційного продукту і (або) інвестиційної продукції;
- e) жодної вірної відповіді.

95. До структури бізнес-плану інноваційного проєкту входять:

- a) резюме.
- b) зміст;
- c) характеристика компанії і галузі;
- d) опис інновації;
- e) всі відповіді вірні.

96. Учасниками інноваційного проєкту є:

- a) ініціатори;
- b) замовники;
- c) інвестори;
- d) керуючі;
- e) всі відповіді вірні.

97. Вкажіть класифікаційні ознаки інноваційного проєкту:

- a) за рівнем засвоєння;

- b) за частотою впровадження;
- c) за схемою отримання прибутку;
- d) за галузевою відповідністю;
- e) всі відповіді вірні.

98. Вкажіть етапи інноваційного проєкту:

- a) формування інноваційної ідеї (здуму);
- b) розробка проєкту;
- c) реалізація проєкту;
- d) завершення проєкту;
- e) всі відповіді вірні.

99. До процесу розробки концепції інноваційного проєкту входять наступні етапи::

- a) аналіз ризику і невизначеності;
- b) соціалогічні дослідження ідеї проєкту;
- c) формування варіанту фінансової складової проєкту;
- d) персоналізація проєкту;
- e) жодної вірної відповіді.

100. Ризик в інноваційній діяльності - це:

- a) неминучі втрати суб'єктом частини своїх ресурсів, нестача доходів та суттєве збільшення витрат;
- b) можливість (загроза) втрати господарюючим суб'єктом частини своїх ресурсів, недоотримання доходів чи виникнення додаткових витрат у результаті здійснення виробничо-збутової і фінансової діяльності, яка спирається на нові технології, нові продукти тощо;
- c) стратегічне зменшення видатків з метою нівелювання затратної частини суб'єкта господарювання;
- d) систематичні фінансові втрати компанії в наслідок нестабільності існуючого ринку;
- e) жодної вірної відповіді.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ДЕННОЇ / ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Виконання індивідуальних завдань має за мету поглибити знання з дисципліни «Управління інноваціями», де передбачається опрацювання однієї з наведених нижче тем та її презентація на практичному занятті:

1. Сутність понять «інновація», «інноваційна діяльність».
2. Вплив новітніх технологій на економічне зростання країни.
3. Інноваційні теорії та технологічні уклади.
4. Етапи, функції, підходи інноваційного менеджменту.
5. Сутність, етапи та моделі інноваційного процесу.
6. Життєвий цикл інновації.
7. Стратегія і тактика інноваційного менеджменту.
8. Поняття, зміст і структура інноваційного процесу.
9. Етапи та моделі інноваційних процесів.
10. Класифікація інноваційних організацій.
11. Роль венчурного бізнесу у розвитку інноваційної діяльності.
12. Особливості малих інноваційних організацій.
13. Інформація як чинник інноваційного розвитку підприємства.
14. Ресурсне забезпечення інноваційної діяльності, інвестування інновацій.
15. Джерела фінансування інноваційної діяльності.
16. Нетрадиційні джерела фінансування інноваційної діяльності.
17. Сутність і основні принципи венчурного фінансування.
18. Особливості франчайзингу.
19. Мотивація персоналу у процесі інноваційної діяльності.
20. Організація управління інноваційною діяльністю на підприємстві.
21. Ризики у процесі прийняття рішень у сфері інноваційної діяльності.
22. Сучасні концепції управління інноваційним підприємством.
23. Сутність інноваційної культури організації, її складові та способи формування.
24. Етапи розробки та принципи реалізації інноваційної стратегії.
25. Загальний SWOT-аналіз інноваційного підприємства.
26. Формування портфеля новинок та інновацій.
27. Роль держави у стимулюванні винахідницької діяльності.
28. Стратегія і тактика ведення переговорів при передачі технологій.
29. Обґрунтування рішення про комерціалізацію інновацій.
30. Напрями державного регулювання передачі технологій.
31. Організація та менеджмент інноваційної програми.
32. Механізм стимулювання творчої активності на підприємствах України.

33. Державна політика сприяння інноваційній діяльності підприємств в інших країнах світу.
34. Основні функції державних органів України в інноваційній сфері.
35. Переваги та недоліки організаційних форм малого та великого бізнесу в інноваційній сфері.
36. Експертні методи оцінювання інноваційних проєктів.
37. Механізм та принципи трансферу технологій та наукових знань у світі.
38. Види ефекту та вимоги до оцінки ефективності інноваційного проєкту.
39. Система показників ефективності інноваційної діяльності.
40. Вплив науково-технічного прогресу на розвиток суспільства.
41. Вплив структури управління на інноваційні можливості організації.
42. Інформаційне забезпечення інноваційних процесів.
43. Організація впровадження й трансферу наукових інновацій.
44. Сутність та особливості малого інноваційного бізнесу.
45. Управління інтелектуальним капіталом підприємства.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ»

Впродовж семестру здобувач може отримати **max. 60 балів** (у тому числі: перший рубіжний контроль – **30 балів**, другий рубіжний контроль – **30 балів**), **40 балів** виносяться на екзамен.

По поточному контролю здобувач може набрати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, тестування, презентації індивідуальних завдань, вирішення практичних задач та кейсів.

Таблиця 1 - Мінімальні та максимальні пороги встановлення максимальної кількості балів для конкретних видів робіт

Види робіт	Мінімальний поріг	Максимальний поріг
Відповіді на питання під час поточного опитування, участь у дискусії	Не оцінюється	1 бал
Виконання практичних завдань	0,5 балів	5 балів
Тести	0,5 балів	2 бали
Виступ з доповіддю/презентацією	1 бал	5 балів
Написання есе	1 бал	5 балів

Таблиця 2 - Оцінювання видів робіт під час поточного оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів під час поточного оцінювання	Максимальна кількість балів за один вид робіт	Орієнтовна кількість робіт, яку має виконати здобувач аби отримати максимальну кількість балів за поточним оцінюванням при оцінюванні кожного виду робіт максимальною кількістю балів	В тому числі розподіл за рубіжними контролями, враховуючи розподіл балів	
				I	II
Відповіді на питання під час поточного опитування, участь у дискусії	10	1	10 відповідей	5 балів	5 балів
Виконання практичних завдань	10	5	2 завдання	5 балів	5 балів
Тестування	20	1	10 тестів	10 балів	10 балів
Підготовка усних доповідей та презентації	10	5	2 усні доповіді з презентаціями	10 балів	10 балів
Есе	10	5	2 есе	5 балів	5 балів
Разом	60 балів			30 балів	30 балів

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: поточне оцінювання здійснюється у формі тестування в Moodle, презентації індивідуальних і командних проєктів, усне опитування.

Семестровий підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Критерії оцінювання доводяться до здобувачів на початку вивчення навчальної дисципліни.

Загальна кількість балів, виділених для оцінки результатів під час одного рубіжного контролю навчальної дисципліни, при семестровому контролі у формі екзамену - 30 балів. Загальна кількість балів, виділених на проведення семестрового екзамену, складає 40 балів. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється за національною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», а також за 100-бальною шкалою та шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) – отримує здобувач, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв літературу, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

Оцінку «добре» (82-89 балів, В) – отримує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.

Оцінку «добре» (74-81 бал, С) – отримує здобувач, який:

- в загальному обсязі роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою.

Оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – отримує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
 - виконує завдання, але при рішенні допускає значну кількість помилок;
 - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
 - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.
-

Оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – отримує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни є сумою оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи; оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань, вирішення практичних задач та кейсів, екзамену. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок.

8. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ДЖЕРЕЛ

Основна

1. Дудар Т. Г., Мельниченко В. В. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. К. : [Центр навчальної літератури](#), 2019. 256 с.
2. Захарченко, В. І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки : навч. посіб. / В. І. Захарченко, Н. М. Корсікова, М. М. Меркулов ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Одес. нац. акад. харч. технологій, Одес. нац. політехн. ун-т. Київ : ЦУЛ, 2022. 456 с.
3. Інноваційний менеджмент: підруч./ П.П. Микитюк, В.Я. Брич, М.М. Шкільняк, Ю.І. Микитюк. Тернопіль: Екон. Думка ТНЕУ, 2019. 518 с
4. Копитко М. І. Управління інноваціями: навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни у схемах і таблицях. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 292 с.

5. Копитко М. І., Блага Н. В. Управління інноваціями та інвестиціями : навчальний посібник у схемах і таблицях. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 296 с.
6. Стадник В.В., Головчук Ю.О. Управління інноваціями на основі розвитку партнерських відносин підприємства: монографія. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2020. 232 с.
7. Станкевич І. В., Гавриленко Т. В. Конспект лекцій з дисципліни «Управління інноваціями»: [для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 073 - Менеджмент]. Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2020. 69 с.
8. Управління інноваціями : навчальний посібник / В. Онищенко, С. Литвиненко, Л. Литвиненко. [Кондор](#), 2022. 284 с.

Додаткова:

1. Економіка та бізнес-інновації : підручник / за ред. д. е. н., проф. Л. Г. Мельника, д. е. н., проф. О. І. Карінцевої. Суми : Університетська книга, 2023. 702 с.
2. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком : навчальний посібник. Суми : ВТД Університетська книга, 2023. 336 с.
3. Інвестиційне забезпечення розвитку національної інноваційної системи України: стратегія, оцінка, концепції: монографія / С. В. Коверга, Н. В. Касьянова, Р. В. Павлович / МОН України ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2020. 197 с.
4. Biazzo S., Filippini R. Product Innovation Management. Springer, 2021. 194 p.
5. Dodgson M. Innovation Management: A Research Overview. Routledge, 2021. 80 p.
6. Innovation Management in the Intelligent World / T.U. Daim, D. Meissner (Eds.). Springer, 2020. 448 p.
7. Kerri Shields. Leading Innovation (1st Edition). Toronto, 2022. 177 p.

Електронні ресурси

1. Про державне регулювання діяльності в трансфері технологій: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 45. Ст. 434. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/143-16>.
2. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV. Станом на 16.10.2012. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
3. Про інноваційну діяльність: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 36. Ст. 266. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

4. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2000. № 28. Ст. 22. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1646-14>.
5. Про наукову та науково-технічну діяльність: Закон України від 13.12.91 №977-ХІІ станом на 06.01.2011. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1977-12>.
6. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16 липня 1999 року N 991-XIV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, N 40, ст.363.(Редакція від 05.12.2012). – Офіц. сайт ВРУ. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/991-14>
7. Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. N 680. Офіц. сайт ВРУ. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/680-2009-%D1%80>.
8. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року. Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
9. Формування концептуальних засад маркетингу інновацій. URL: <https://msd.in.ua/formuvannya-konceptualnix-zasad-marketingu-innovacij/>
10. Ukraine Business & Economy. URL: <http://www.oon.com.ua>